

Věc T-15/02

BASF AG

v.

Komise Evropských společenství

„Hospodářská soutěž – Kartelové dohody v oblasti vitaminových výrobků – Práva obhajoby – Pokyny o metodě stanovování pokut – Stanovení výchozí částky pokuty – Odrazující účinek – Přitěžující okolnosti – Vedoucí úloha při protiprávním jednání nebo podněcování k němu – Spolupráce během správního řízení – Profesní tajemství a zásada řádné správy“

Rozsudek Soudu (čtvrtého senátu) ze dne 15. března 2006 . . . . . II - 516

Shrnutí rozsudku

1. *Hospodářská soutěž – Správní řízení – Oznámení námitek – Nezbytný obsah – Dodržování práv obhajoby*
(Nařízení Rady č. 17, čl. 19 odst. 1; nařízení Komise č. 2842/98, články 2 a 3)

2. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení*
(Nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2; sdělení Komise 98/C 9/03)
3. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Rozhodnutí ukládající pokuty – Povinnost odůvodnění – Dosah*
(Článek 253 ES; Nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2)
4. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Kritéria – Závažnost protiprávního jednání*
(Nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2; sdělení Komise 98/C 9/03)
5. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení*
(Nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2; sdělení Komise 98/C 9/03, bod 1)
6. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení*
(Nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2; sdělení Komise 98/C 9/03, bod 1 A)
7. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení*
(Nařízení Rady č. 17 čl. 15 odst. 2; sdělení Komise 98/C 9/03, bod 1 A)
8. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Odrazující povaha*
(Nařízení Rady č. 17 čl. 15; sdělení Komise 98/C 9/03, bod 1 A)
9. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Odrazující povaha*
(Nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2; sdělení Komise 98/C 9/03, bod 1 A)
10. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Odrazující povaha*
(Nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2; sdělení Komise 98/C 9/03)

11. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Kritéria – Závažnost protiprávního jednání*
(Nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2)

12. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Odrazující povaha*
(Nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2)

13. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Kritéria – Závažnost protiprávního jednání – Přítěžující okolnosti*
(Nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2; sdělení Komise 98/C 9/03, bod 2)

14. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Kritéria – Závažnost protiprávního jednání – Přítěžující okolnosti*
(Nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2; sdělení Komise 98/C 9/03, bod 2)

15. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Kritéria – Závažnost protiprávního jednání*
(Nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2; sdělení Komise 98/C 9/03, bod 2)

16. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení*
(Článek 229 ES; Nařízení Rady č. 17, článek 17)

17. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Kritéria – Závažnost protiprávního jednání – Přítěžující okolnosti*
(Nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2; sdělení Komise 98/C 9/03, bod 2)

18. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Kritéria – Závažnost protiprávního jednání – Přítěžující okolnosti*
(Nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2; sdělení Komise 98/C 9/03, bod 2)

19. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Kritéria – Závažnost protiprávního jednání – Přítěžující okolnosti*
(Nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2; sdělení Komise 98/C 9/03, bod 2)
20. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Kritéria – Závažnost protiprávního jednání – Přítěžující okolnosti*
(Nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2; sdělení Komise 98/C 9/03, bod 2)
21. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Kritéria – Závažnost protiprávního jednání – Přítěžující okolnosti*
(Nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2; sdělení Komise 98/C 9/03, bod 2)
22. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Sdělení Komise o neuložení nebo snížení pokut za spolupráci obviněných podniků*
(Nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2; sdělení Komise 96/C 207/04)
23. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Kritéria – Zohlednění spolupráce obviněného podniku s Komisí*
[Nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2; sdělení Komise 96/C 207/04, bod B písm.b)]
24. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Kritéria – Zohlednění spolupráce obviněného podniku s Komisí*
(Nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2; sdělení Komise 96/C 207/04, bod B)
25. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení*
(Nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2; sdělení Komise 96/C 207/04, bod B, a 98/C 9/03, bod 2)

26. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Kritéria – Zohlednění spolupráce obviněného podniku s Komisí*
(Nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2; sdělení Komise 96/C 207/04, bod B)
27. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Soudní přezkum*
(Články 81 ES a 229 ES; Dohoda o EHP, čl. 53 odst. 1; Nařízení Rady č. 17, článek 17)
28. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Kritéria – Zohlednění spolupráce obviněného podniku s Komisí mimo rámec stanovený sdělením o spolupráci*
(Nařízení Rady č. 17, článek 17; sdělení Komise 96/C 207/04 a 98/C 9/03, bod 3)
29. *Hospodářská soutěž – Správní řízení – Profesní tajemství*
(Článek 287 ES; Nařízení Rady č. 17, čl. 20 odst. 2)

1. V rámci použití pravidel hospodářské soutěže musí oznámení námitek obsahovat popis námitek, které jsou formulovány dostatečně jasně, byť stručně, aby bylo dotčeným osobám umožněno skutečně zjistit, jaké chování jim Komise vytýká. Pouze za této podmínky totiž může oznámení námitek splnit svou funkci vyplývající z nařízení Společenství spočívající v poskytnutí všech nezbytných informací podnikům za účelem jejich účinné obhajoby předtím, než Komise přijme konečné rozhodnutí. Tato funkce se neliší podle konkrétní situace podniku, jemuž je toto oznámení určeno a podle stupně jeho spolupráce s Komisí. Uvedený požadavek je dodržen, když rozhodnutí dotčeným osobám nepřičítá protiprávní jednání, která nebyla uvedena v oznámení námitek, a obsahuje pouze skutkové okol-

nosti, ke kterým se dotčené osoby měly příležitost vyjádřit.

Pokud jde o výkon práv obhajoby ve vztahu k ukládání pokut, Komise splní svou povinnost dodržet právo podniků být vyslechnuty, pokud ve svém oznámení námitek výslovně uvede, že bude zkoumat, zda je třeba uložit dotčeným podnikům pokuty, a pokud uvede hlavní skutkové a právní okolnosti, které mohou vést k uložení pokuty, jako je závažnost a délka trvání předpokládaného protiprávního jednání a skutečnost, že k němu došlo „úmyslně nebo z nedbalosti“. Komise jim tak

poskytuje údaje, které jsou nezbytné pro jejich obranu nejen proti zjištění protiprávního jednání, ale i proti uložení pokuty. Z toho vyplývá, že pokud se jedná o stanovení výše pokut, práva obhajoby dotyčných podniků jsou před Komisí zaručena prostřednictvím možnosti předkládat připomínky k délce trvání, závažnosti a protisoutěžní povaze vytýkaných skutečností.

stem, by znamenalo nepřiměřené předjímat rozhodnutí Komise.

(viz body 46–49, 58–59, 62)

Komise není povinna v oznámení námitek uvést jednak ani možnost případné změny své politiky, pokud jde o obecnou úroveň výše pokut, jelikož tato možnost závisí na obecných úvahách soutěžní politiky bez přímé souvislosti s konkrétními okolnostmi projednávané věci, a jednak ani rozsah případného zvýšení pokuty pro zajištění odrazujícího účinku pokuty, protože jestliže uvedla skutkové a právní okolnosti, na nichž hodlá založit výpočet výše pokuty, není povinna upřesnit způsob, jakým každou z těchto okolností použije pro stanovení úrovně pokuty. Uvedení údajů ohledně úrovně zamýšlených pokut, dokud nebyla podnikům dána možnost vyslovit připomínky k jim vytýkaným skutečno-

2. Disponuje-li Komise za účelem stanovení částky každé pokuty posuzovací pravomocí, aniž by musela používat přesný matematický vzorec, nemůže se odklonit od pravidel, které si sama stanovila. Pokyny Komise o metodě stanovování pokut uložených podle čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 65 odst. 5 Smlouvy o ESUO představují právní nástroj, který je při dodržování právních norem vyšší síly určený k upřesnění kritérií, jež Komise použije v rámci výkonu své posuzovací pravomoci, a Komise tak musí při stanovení výše pokut skutečně vzít v úvahu znění pokynů o metodě stanovování pokut, zvláště ty jejich prvky, které jsou stanoveny kogentně.

(viz bod 119)

3. Rozsah povinnosti odůvodnit rozhodnutí ukládající pokuty více podnikům za protiprávní jednání porušující pravidla Společenství v oblasti hospodářské sou-

těže musí být vymezen zejména ve světle skutečnosti, že závažnost protiprávního jednání je třeba zjistit v závislosti na vícero skutečnostech, jakými jsou zejména zvláštní okolnosti věci, její kontext a odrazující dosah pokut, aniž by byl sestaven závazný nebo taxativní výčet kritérií, ke kterým musí být povinně přihlédnuto. Požadavky této povinnosti jsou tak splněny, jestliže Komise ve svém rozhodnutí uvede prvky posouzení, které jí umožnily vymežit závažnost a délku trvání protiprávního jednání, aniž by byla povinna v něm uvádět podrobnější přehled nebo číselné údaje týkající se způsobu výpočtu pokuty, třebaže je žádoucí, aby využila své možnosti uvést tyto číselné údaje, jimiž se v rámci výkonu své posuzovací pravomoci řídila, zejména pokud jde o vyhledávaný odrazující účinek.

(viz body 131, 206, 213–214)

4. Pokyny Komise o metodě stanovování pokut uložených podle čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 65 odst. 5 Smlouvy o ESUO stanoví jako výchozí bod pro výpočet pokuty částku určenou rozpětím odražejícími různé stupně závažnosti protiprávních jednání, která ale jako taková nesouvisejí s relevantním obratem. Tato metoda je založena na stanovení sazeb pokut, byť relativním a pružným. Pokud tak Komise v jednom

a též rozhodnutí shledá více protiprávních jednání, tato metoda nijak neukládá a ostatně ani nezakazuje zohlednění, pro účely stanovení výchozí částky odpovídající každému protiprávnímu jednání, velikosti dotčeného trhu, a tím spíše tedy Komisi ani neukládá, aby tuto výchozí částku stanovila na základě pevného procentního podílu souhrnného obratu na trhu.

(viz body 133–135)

5. Při stanovování výše pokut za protiprávní jednání porušující právo hospodářské soutěže Společenství Komise není povinna provést výpočet pokuty na základě částek vycházejících z obratu dotčených podniků, ani zajistit pro případ, že jsou pokuty ukládány více podnikům účastnícím se téhož protiprávního jednání, aby konečné částky pokut, k nimž výpočet ve vztahu k dotčeným podnikům povede, vyjadřovaly veškeré rozdíly mezi těmito podniky co do jejich celkového obratu nebo obratu na trhu s dotčeným výrobkem. Závažnost protiprávních jednání musí být zjištěna v závislosti na vícero skutečnostech, jakými jsou zejména zvláštní okolnosti věci, její kontext a odrazující dosah pokut. Komise tak jistě může pro účely stanovení pokuty přihlédnout k obratu souvisejícímu s výrobky, které

jsou předmětem protiprávního jednání, jakožto k posuzované skutečnosti v rámci závažnosti protiprávního jednání, tomuto obratu však nelze připisovat nepřiměřený význam v poměru k ostatním posuzovaným skutečnostem, jelikož stanovení výše pokuty nemůže být výsledkem jednoduchého výpočtu založeného na tomto obratu.

částka pokuty představovala pro všechny jednotlivé účastníky kartelové dohody stejný procentní podíl individuálního obratu.

(viz body 139, 145–149)

Krom toho pokyny Komise o metodě stanovování pokut uložených podle čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 65 odst. 5 Smlouvy o ESUO sice nestanoví, že výše pokut má být počítána podle světového obratu vztahujícího se k výrobku, nebrání však zohlednění tohoto obratu při stanovení výše pokuty, aby se tak zajistilo dodržení obecných zásad práva Společenství a pokud to okolnosti vyžadují. Pokyny navíc zdůrazňují, že zásada stejného trestu za stejné jednání může podle okolností vést k udělení různých pokut dotyčným podnikům, aniž by se toto rozlišení řídilo aritmetickým výpočtem.

6. Metodu spočívající, pokud jde o stanovení výše pokut uložených různým účastníkům jedné kartelové dohody, v rozdělení těchto účastníků do více kategorií, což způsobuje paušalizaci výchozí částky stanovené pro podniky spadající do téže kategorie, nelze pokládat za protiprávní, ačkoli tato metoda nebere ohled na rozdíly velikosti podniků téže kategorie. Nicméně, toto rozdělení musí dodržovat zásadu rovného zacházení, podle které je zakázáno zacházet se srovnatelnými situacemi rozdílně a s rozdílnými situacemi stejně, pokud takové zacházení není objektivně odůvodněné. Kromě toho musí být pokuty přinejmenším přiměřené ve vztahu ke skutečností vzatým v úvahu pro posouzení závažnosti protiprávního jednání.

Zásady proporcionality a rovného zacházení rovněž nenařizují, aby výchozí

Pro ověření toho, zda rozdělení účastníků kartelové dohody do kategorií je v souladu se zásadami rovného zacházení a proporcionality, se soudce Společenství v rámci svého přezkumu legality výkonu posuzovací pravomoci, jíž

Komise v této oblasti disponuje, musí nicméně omezit na kontrolu, zda je toto rozdělení soudržné a objektivně odůvodněné, aniž by bez dalšího nahradil posouzení Komise svým posouzením.

V tomto ohledu je rozdělení účastníků kartelové dohody do dvou kategorií, hlavní výrobci a další výrobci, rozumným způsobem, jak přihlídnout k jejich relativnímu významu na trhu za účelem přizpůsobení výchozí částky, za předpokladu, že to nepovede ke značně zkreslenému obrazu relevantního trhu.

(viz body 150, 156–157, 159)

7. Komise má posuzovací pravomoc, která jí dává možnost při stanovení výše pokuty za porušení pravidel hospodářské soutěže, kterou hodlá uložit, vzít, nebo nevzít v úvahu některé skutečnosti, zejména podle okolností daného případu. S ohledem na znění bodu 1 A šestého pododstavce pokynů Komise o metodě stanovování pokut uložených podle čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 65 odst. 5 Smlouvy o ESUO je třeba se domnívat, že v případech protiprávních jednání, kterých se účastnilo více podniků, si Komise ponechala určitý prostor

pro uvážení ve vztahu k možnosti provést poměrné vážení pokut v závislosti na velikosti každého podniku. Z použití výrazu „v některých případech“ a ze slova „zejména“ uvedených v bodě 1 A šestém pododstavci pokynů totiž vyplývá, že poměrné vážení podle individuální velikosti podniků není systematickou výpočtovou etapou, jakou by si Komise byla sama stanovila, nýbrž možností pružného přístupu, jaký si vyhradila ve věcech, které to vyžadují.

V tomto ohledu Komise nepřekračuje meze své posuzovací pravomoci, pokud ve fázi stanovení výchozích částek pokut za protiprávní jednání, kterého se dopustily dva jediné subjekty na trhu, upustí od odlišného zacházení s těmito dvěma subjekty, navzdory rozdílu v jejich obratu dosaženém na tomto trhu a rozdílu v jejich tržních podílech, jelikož jednak kartelová dohoda může existovat na takovém trhu pouze tehdy, jestliže se na ní podílejí oba subjekty, přičemž účast druhého subjektu co do podílů na trhu je k samotné existenci kartelové dohody stejně tak nezbytná jako účast prvního subjektu, a jednak se v daném případě jedná o dva velké výrobce.

(viz body 180–182)

8. Účelem sankcí za porušení pravidel hospodářské soutěže upravených v článku 15 nařízení č. 17 je potlačovat protiprávní chování, jakož i předcházet jejich opakování. Odrazení je cílem pokut za porušení pravidel hospodářské soutěže a požadavek na jeho zajištění je obecným požadavkem, jímž se má Komise řídit při výpočtu pokuty a který nutně nevyžaduje, aby v rámci výpočtu byla vyhrazena zvláštní etapa celkovému posouzení všech relevantních okolností pro účely dosažení tohoto cíle.

(viz body 218–220, 226, 238)

9. V rámci stanovení výše pokuty, která má být uložena na základě článku 15 nařízení č. 17 za porušení pravidel hospodářské soutěže, představují velikost a celkové zdroje podniku, jemuž se ukládá sankce, relevantní prvky posouzení, které mohou být zohledněny za účelem zajištění odrazujícího účinku pokut. Velký podnik, který disponuje značnými finančními zdroji v porovnání se zdroji ostatních účastníků kartelové dohody, totiž může snadněji shromáždit nezbytné prostředky na úhradu své pokuty, což odůvodňuje, aby pro účely jejího dostatečně odrazujícího účinku byla uložena pokuta úměrně vyšší, než

jaká byla uložena za stejné protiprávní jednání, jehož se dopustil podnik, který takové zdroje nemá.

V tomto ohledu, i když to pokyny výslovně neupravují, není vyloučeno, aby Komise použila násobitel za účelem zohlednění velikosti a celkových zdrojů podniků v rámci odrazení. Zohlednění velikosti a celkových zdrojů podniků může přispět k uspokojení potřeby určit vyšší pokuty na úrovni, která jí zajistí dostatečně odrazující povahu podle bodu 1 A čtvrtého pododstavce pokynů, a to jak přímým stanovením výchozí částky zohledňující zejména tyto skutečnosti, tak uplatněním korekce k zohlednění velikosti a celkových zdrojů podniků na výchozí částku stanovenou na základě jiných skutečností (jako je povaha protiprávního jednání nebo dopad individuálního protiprávního chování). Tato druhá metoda nejenže není v rozporu s pokyny, ale zvyšuje dokonce průhlednost výpočtu Komise v porovnání s první metodou.

(viz body 235, 253)

10. Nic v pokynech Komise o metodě stanovování pokut uložených podle čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 65 odst. 5 Smlouvy o ESUO nebrání tomu, aby byla v případech velmi závažných protiprávních jednání porušujících pravidla hospodářské soutěže zvýšena výchozí částka o sto procent za účelem zajištění odrazujícího účinku pokut.

pokud jde o podíl na konečné pokutě, jaký může představovat dodatečná částka stanovená v rámci výpočtu.

(viz body 249, 251–252)

Pokud se konkrétně jedná o tato protiprávní jednání, pokyny pouze uvádějí, že předpokládané pokuty jdou nad 20 milionů eur. Jedinými maximálními částkami zmíněnými v pokynech, které jsou použitelné u takových protiprávních jednání, jsou obecná hranice 10 % celkového obrátu stanovená v čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a maximální limity dodatečné částky, kterou lze uplatnit z důvodu délky trvání protiprávního jednání (viz bod 1 B první pododstavec druhou a třetí odrážku pokynů). Pokyny tak nemohou vyvolávat žádné legitimní očekávání, pokud jde o výši výchozí částky, výši dodatečných částek uplatněných na tuto částku z jiných důvodů, než je délka trvání protiprávního jednání, a tedy i výši konečné částky pokut, které mají být uloženy za velmi závažná protiprávní jednání. Stejně tak je tomu,

11. Skutečnost, že podnik, kterému byla uložena pokuta za porušení pravidel hospodářské soutěže, přijal po skončení protiprávních jednání opatření v rámci své činnosti za účelem zamezení opakovanému protiprávního jednání z jeho strany, nijak nezavazuje Komisi k uplatnění faktorů snížení pokuty. I když je důležité, že podnik přijímá opatření, která do budoucna zamezí páchání nových protiprávních jednání porušujících právo Společenství v oblasti hospodářské soutěže ze strany jeho zaměstnanců, tato skutečnost nic nemění na existenci zjištěného protiprávního jednání. Ze samotné skutečnosti, že Komise v některých případech ve své předcházející rozhodovací praxi zohlednila zavedení programu slučitelnosti jako polehčující okolnost, nelze dovozovat její povinnost postupovat v každém jednotlivém případě stejně.

(viz body 266–267)

12. Komise není povinna zohlednit, při posouzení požadavků na odrazení vůči

podniku, který má být sankcionován za protiprávní jednání porušující pravidla Společenství v oblasti hospodářské soutěže, rozhodnutí vynesena ve třetích státech, jimiž byla shledána odpovědnost za tytéž tajné praktiky. Cíl spočívající v odrazení, který je Komise oprávněna sledovat při stanovení výše pokuty, má totiž zajistit, aby podniky dodržovaly pravidla hospodářské soutěže upravená Smlouvou, pokud jde o výkon jejich činností uvnitř Společenství nebo Evropského hospodářského prostoru (EHP). Odrazující povaha pokuty uložené z důvodu porušení pravidel Společenství v oblasti hospodářské soutěže proto nemůže být určena pouze v závislosti na konkrétní situaci podniku, který byl shledán odpovědným, ani v závislosti na tom, zda podnik dodržel pravidla hospodářské soutěže stanovená ve třetích státech mimo EHP.

důvodu nést zvláštní odpovědnost v porovnání s ostatními podniky. V souladu s těmito zásadami obsahuje bod 2 pokynů Komise o metodě stanovování pokut uložených podle čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 65 odst. 5 Smlouvy o ESUO, pod hlavičkou přítěžujících okolností, demonstrativní výčet okolností, které mohou vést ke zvýšení základní částky pokuty a mezi něž patří zejména „vedoucí úloha při protiprávním jednání nebo podněcování k němu“.

(viz body 280–282)

(viz bod 269)

13. Pokud pravidla hospodářské soutěže porušilo více podniků, je namístě v rámci stanovení výše pokut přezkoumat závažnost účasti každého z nich na protiprávním jednání, což zejména předpokládá prokázání jejich rolí v protiprávním jednání po dobu jejich účasti na něm. Z toho zejména vyplývá, že role „vůdce“ v případě jednoho nebo více podniků v rámci kartelové dohody musí být zohledněna pro účely výpočtu výše pokuty, jelikož podniky, které takovou roli zastávaly, musejí z tohoto
14. Ze samotného znění bodu 2 třetí odrážky pokynů Komise o metodě stanovování pokut uložených podle čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 65 odst. 5 Smlouvy o ESUO vyplývá, že při zkoumání role podniku v protiprávním jednání porušujícím pravidla hospodářské soutěže je třeba rozlišovat pojem vůdce od pojmu podněcovatele protiprávního jednání a provést dvě oddělené analýzy pro účely ověření, zda tento podnik hrál

tu, či onu roli. Zatímco se totiž role podněcovatele vztahuje k okamžiku zavedení nebo rozšíření kartelové dohody, role vůdce se váže k jejímu fungování.

k její základní částce soudu Společenství prostor pro výkon jeho pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci, a to s cílem potvrdit, zrušit nebo změnit uvedené zvýšení pokuty z hlediska všech relevantních skutečností projednávaného případu.

(viz bod 316)

15. K tomu, aby bylo možné podnik kvalifikovat jako podněcovatele kartelové dohody, musel by tento nabádat či povzbuzovat jiné podniky, aby zavedly kartelovou dohodu nebo se ke kartelové dohodě připojily. Na druhou stranu nestačí, že byl pouze jedním ze zakladatelů kartelové dohody. Tak například v kartelové dohodě vytvořené pouze dvěma podniky by nebylo důvodné kvalifikovat automaticky oba tyto podniky jako podněcovatele. Takovou kvalifikaci je třeba vyhradit pro podnik, který případně převzal iniciativu, například tím, že druhému podniku naznačil účelnost tajné dohody nebo se jej pokoušel k takovému postupu přesvědčit.

(viz body 303, 338, 394)

(viz body 321, 456)

16. V rámci žaloby směřující proti rozhodnutí Komise ukládajícímu pokutu za porušení pravidel hospodářské soutěže poskytuje konstatování protiprávnosti posouzení Komisí přitěžujících okolností vedoucích ke zvýšení pokuty ve vztahu

17. Pokud jde o kvalifikaci vůdce protiprávního jednání porušujícího pravidla hospodářské soutěže, skutečnost, že o zvýšení cen v rámci kartelové dohody je rozhodnuto společně na schůzkách účastníků kartelové dohody, a to včetně míry, termínu a mechanismu zvýšení, nemůže vyloučit zvláštní odpovědnost toho či onoho podniku, když rozhodl, že jako první skutečně zavede sjednané zvýšení. Vzal-li na sebe podnik tuto iniciativu, aniž k tomu byl jmenovitě a konkrétně pověřen dohodou o zvýšení cen sjednanou na schůzce v rámci kartelové dohody, sám od sebe tak zavedl zásadní podnět k provedení této dohody tím, že zajistil, aby dohoda měla účinky na trh, a nezůstala tak jen na papíře.

Naproti tomu, pouhá skutečnost, že účastník kartelové dohody jako první oznámil novou cenu nebo zvýšení ceny, nelze považovat za důkaz o jeho vedoucí úloze v kartelové dohodě, jestliže okolnosti daného případu ukazují, že dotčená cena nebo zvýšení ceny byly stanoveny předem v dohodě s ostatními účastníky kartelové dohody a že účastníci kartelové dohody rovněž rozhodli, kdo z nich o tom učiní oznámení jako první, neboť tento způsob určování účastníků naznačuje, že první oznámení ceny nebo zvýšení ceny je pouze aktem striktního dodržení schématu předem vymezeného společnou vůlí, a nikoli tedy spontánní iniciativou, která byla impulsem pro kartelovou dohodu.

(viz body 348, 427)

18. Skutečnost, že podnik vyvíjí nátlak, či dokonce diktuje chování ostatním účastníkům kartelové dohody, není nutným předpokladem k tomu, aby tento podnik mohl být kvalifikován jako vůdce kartelové dohody. Stačí totiž, aby daný podnik představoval v rámci kartelové dohody významnou hybnou sílu, což lze logicky odvodit zejména z toho, že se zavázal k vytvoření a navržení postupu pro účastníky kartelové dohody, i když nutně nebyl schopen jim tento postup vnutit.

(viz bod 374)

19. Souběh zájmů, cílů a postojů skupiny podniků v rámci rozsáhlejší kartelové dohody nevede nutně ani k přisouzení vedoucí úlohy účastníkům této skupiny, ani k rozšíření této kvalifikace, která byla z jiných důvodů vyslovena v případě některého z nich, na všechny ostatní.

(viz bod 402)

20. Jestliže se několik podniků společně dopustilo více protiprávních jednání porušujících pravidla hospodářské soutěže, skutečnost, že se schůzky týkající se jedné kartelové dohody konaly ve stejnou dobu jako schůzky týkající se jiné kartelové dohody a že v podstatě zachovávaly totéž schéma, nemá vliv na zodpovězení otázky, jaký podnik konkrétně zastával vedoucí úlohu v každé z těchto kartelových dohod. Z uvedených podobností mezi oběma uvažovanými kartelovými dohodami tedy nelze usuzovat, že podnik, který měl roli vůdce v jedné z těchto kartelových dohod, měl takovou roli rovněž v druhé kartelové dohodě.

(viz bod 459)

21. V dlouhotrvajících protiprávních jednáních mohou účastníci kartelové dohody vykonávat vedoucí úlohu střídavě v různých okamžicích, takže nelze vyloučit, že vůči každému z nich může být uplatněna přítěžující okolnost spočívající ve vedoucí úloze.

(viz bod 460)

22. Sdělení Komise o neuložení nebo snížení pokut v případech kartelových dohod vyvolává legitimní očekávání, o které se mohou opírat podniky, které si přejí informovat Komisi o existenci kartelové dohody. S ohledem na legitimní očekávání, které z tohoto sdělení mohly vyvodit podniky, které si přejí spolupracovat s Komisí, je tedy Komise povinna dodržovat toto sdělení, při posouzení spolupráce podniku, v rámci stanovení částky jemu ukládané pokuty.

(viz bod 488)

23. Úplné osvobození od pokuty nebo snížení pokuty podle bodu B sdělení o neuložení nebo snížení pokut v případech kartelových dohod zejména

vyžaduje, aby dotyčný podnik jako první poskytl určující důkazy k prokázání existence kartelové dohody.

V tomto ohledu, pokud takové důkazy nemusí být nezbytně samy o sobě dostatečné k prokázání existence kartelové dohody, musí být nicméně určující pro tentýž účel. Nesmí se tedy jednat jen o pouhý ukazatel směru, kterým má Komise vést šetření, ale o důkazní prostředek, který může být přímo použit jako hlavní důkazní podklad pro rozhodnutí o zjištění protiprávního jednání. Tyto důkazy musí být, kromě toho, Komisi skutečně poskytnuty, přičemž pouhé nabídnutí nebo oznámení zdroje, kde lze tyto důkazy získat, není dostačující.

Takto tedy nelze kvalifikovat jednak ani informace umožňující Komisi zasílat žádosti o informace, či dokonce nařídít ověření, které ale na tomto orgánu ponechávají celou práci na rekonstrukci a prokázání skutkových okolností, nehledě na uznání odpovědnosti podnikem, který tyto informace poskytl, a dále ani nabídku podniku, že Komisi poskytne své zaměstnance k podání

svědectví, kterou Komise ostatně nemá povinnost přijmout, jelikož může vyzvat podnik k pořízení informací od jeho zaměstnanců a k tomu, aby jí je písemně předal, aby se zbytečně nezvyšovala pracovní zátěž orgánu.

nutá ústně orgánu veřejné správy v rámci schůzky může být obvykle zachycena a uchována na zvukovém záznamu nebo zaznamenána písemně do protokolu.

Nakonec Komise nemá povinnost upozornit podnik na nedostatečnou povahu poskytnutých informací a na nezbytnost jejich doplnění, jelikož podle bodu E odst. 2 sdělení „[t]eprve v okamžiku, kdy Komise přijme své rozhodnutí, posoudí, zda jsou splněny podmínky zakotvené v [bodech] B, C nebo D“.

(viz body 492–493, 517–518, 521–522, 526, 568)

24. Za účelem úplného osvobození od pokuty nebo snížení pokuty podle bodu B sdělení o neuložení nebo snížení pokut v případech kartelových dohod, může dotýčný podnik Komisi poskytnout určující důkazy k prokázání existence kartelové dohody ústně. Ústní předání informací krom toho nemá žádné vážnější nepříznivé důsledky z hlediska právní jistoty, neboť informace poskyt-

V tomto ohledu, pokud je pravdou, že obecná povinnost pořizovat protokoly ze schůzek s osobami nebo podniky Komisi nepřislouží, neexistence výslovného ustanovení, které by vyžadovalo pořízení protokolu, nicméně nevylučuje, že v určitém případě může mít Komise povinnost v protokolu uchovat prohlášení, která obdrží. Taková povinnost totiž může v závislosti na konkrétních okolnostech daného případu vyplývat přímo ze zásady řádné správy, která je součástí záruk poskytnutých právním řádem Společenství ve správních řízeních. Jakmile určitý podnik naváže kontakt s Komisí za účelem spolupráce, která by mohla být odměněna v souladu se sdělením o spolupráci, a v této souvislosti se uspořádá schůzka mezi útvary orgánu a tímto podnikem, musí být na základě zásady řádné správy pořízen z takové schůzky protokol obsahující to podstatné, co bylo na schůzce

vyřčeno, či přinejmenším zvukový záznam, jestliže o to dotčený podnik požádá nejpozději na počátku schůzky.

dohodě nebo podněcování ke kartelové dohodě podnikem, tomuto podniku nemůže být přiznáno úplné osvobození od pokuty nebo velmi významné snížení pokuty na základě sdělení o spolupráci.

(viz bod 535–536, 544–545)

(viz body 498–502, 506)

25. Výrazy „vedoucí úloha při protiprávním jednání nebo podněcování k němu“ a „iniciativní nebo určující role“ uvedené v bodě 2 třetí odrážce pokynů Komise o metodě stanovování pokut uložených podle čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 65 odst. 5 Smlouvy o ESUO a v bodě B písm. e) sdělení o neuložení nebo snížení pokut v případech kartelových dohod, jednak jako přitěžující okolnosti pro výpočet pokut, a jednak jako okolnosti bránící úplnému osvobození od pokut nebo velmi významnému snížení pokut, mají v podstatě stejný dosah.

26. S ohledem na znění bodu B písm. b) sdělení o neuložení nebo snížení pokut v případech kartelových dohod, jehož účelem je odměnit velmi významným snížením pokuty pouze ten jediný podnik, který skutečně jako „první“ poskytl určující důkazy, nelze tvrdit, že dva podniky splnily společně tuto podmínku, když neposkytly takové důkazy v tentýž den.

(viz bod 550)

27. Přezkum, který má soud Společenství provést v případě rozhodnutí, jímž Komise shledala porušení článku 81 ES a článku 53 Dohody o Evropském hospodářském prostoru a uložila pokuty, se omezuje na legalitu tohoto rozhodnutí. Pravomoc soudního přezkumu v plné jurisdikci, která soudu Společenství přísluší podle článku 229 ES a článku 17 nařízení č. 17, lze popřípadě

Z toho vyplývá, že pokud je shledána vedoucí úloha podniku v kartelové

vykonat pouze po konstatování protiprávnosti rozhodnutí, kterou dotyčný podnik uplatnil ve své žalobě, a za účelem nápravy následků této protiprávnosti pro stanovení částky uložené pokuty, a to v případě potřeby zrušením či změnou této pokuty.

Smlouvy o ESUO, nutně předpokládá, že dotčená spolupráce nemůže být odměněna v rámci sdělení o spolupráci a že byla účinná, to znamená, že ulehčila Komisi její úlohu spočívající ve zjišťování a potlačování protiprávních jednání porušujících pravidla hospodářské soutěže Společenství.

Návrh žalobkyně, vůči níž Komise uplatnila sdělení o neuložení nebo snížení pokut v případech kartelových dohod, aby Soud posoudil a odměnil její spolupráci ve správním šetření a přitom odhlédl od ustanovení tohoto sdělení, jehož protiprávnost žalobkyně nenamítá, tedy musí být zamítnut.

(viz body 585, 588)

(viz bod 581–583)

28. Možnost přiznat podniku, který s Komisí spolupracoval v průběhu řízení zahájeného pro porušení pravidel hospodářské soutěže, snížení pokuty mimo rámec stanovený sdělením o neuložení nebo snížení pokut v případech kartelových dohod, jak je stanoveno v bodu 3 šesté odrážce pokynů Komise o metodě stanovování pokut uložených podle čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 65 odst. 5
29. V případě sporných řízení, která mohou vést k uložení sankce, jsou povaha a výše navrhané sankce ze své podstaty předmětem profesního tajemství, dokud sankce nebyla definitivně schválena a vynesena. Tato zásada vyplývá zejména z nutnosti dbát dobré pověsti a důstojnosti účastníka řízení, dokud mu není uložena sankce. Krom toho se povinnost Komise nevyzrazovat tisku informace o přesné zamýšlené sankci nepřekrývá pouze s její povinností dodržovat profesní tajemství, ale také s povinností řádné správy.

I kdyby útvary Komise byly odpovědné za vyzrazení sdělovacím prostředkům určitých podrobností týkajících se pokuty uložené za porušení pravidel hospodářské soutěže před přijetím rozhodnutí o pokutě, taková vada může vést ke zrušení dotčeného rozhodnutí pouze tehdy, prokáže-li se, že nebyť této vady, uvedené rozhodnutí by nebylo vydáno nebo by mělo odlišný obsah. Je povinností dotčené strany předložit na podporu takového návrhu alespoň nepřímé důkazy. Toto kritérium nemá za následek, že vady tohoto druhu zůstávají

prakticky nepotrestané. Bez ohledu na možnost domoci se zrušení dotčeného rozhodnutí v případě, že by se vada odrazila v jeho obsahu, je totiž dotčená osoba oprávněna uplatnit odpovědnost dotčeného orgánu za škodu, o níž se domnívá, že jí byla touto vadou způsobena.

(viz body 604, 606–607)